

ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

Plánování bojové činnosti v bezjaderném období války

Upraveno ze sovětského tisku

Při plánování operací v bezjaderném období války vzniklo několik názorů na řešení jak teoretických, tak i praktických problémů. Jejich příčinou je v podstatě různé pojetí délky trvání bezjaderného období války.

Názory západních vojenských teoretiků jsou známé.

V naší literatuře se objevily názory, že bezjaderné období může trvat jen několik hodin až několik dní. Na základě tohoto vyvozují autoři závěry, že bojovou činnost operačních svazů pozemních vojsk v tomto období nelze posuzovat jako operace v dosavadním pojetí, neboť s použitím konvenčních zbraní nelze např. za 2—3 dny dosáhnout důležitých operačních, natož strategických výsledků. Proto v případě zahájení války jen konvenčními zbraněmi je nutné plánovat ne operace, ale jen „bojovou činnost“ frontu a armád.

Za základ doby trvání bezjaderného období je nutné vzít skutečnost, že dnešní protistojící vojenská uskupení v Evropě mají značné zásoby jaderných zbraní, jejichž použití a výsledky lze těžko předvídat. USA a jejich spojenci v NATO jen zcela nepravděpodobně budou riskovat použití jaderných zbraní se zahájením války; to by mělo pro ně nedozírné následky. Proto hledají možnosti zahájení a po určitou dobu i vedení války bez použití jaderných zbraní.

Možnosti bloku NATO i států Varšavské smlouvy vést aktivní bojovou činnost s použitím konvenčních zbraní jsou značně vyšší, než tomu bylo u protivníků v minulé válce. To je možné i za situace, kdy vojska nebudou využívat plně své bojové síly, neboť nebezpečí použití jaderných zbraní je nutí, aby měla v záloze většinu raketových vojsk a asi polovinu letectva. Nebezpečí překvapivého použití jaderných zbraní snižuje i možnost soustřeďovat vojska na zvolených směrech úderů. Proto není důvodů

- počítat s rychlým zničením velkých uskupení nepřítele v bezjaderném období,
- předpokládat reálné nebezpečí porážky jedné ze stran za 2—3 dny a přinu-

tit ji tak v krajním případě použít jaderné zbraně.

Ke zničení velkých uskupení nepřítel v bezjaderném období a k vytvoření podmínek k jeho konečné porážce, je třeba ohromného úsilí a značného času.

Vše svědčí o tom, že předem stanovit i přibližnou dobu trvání bezjaderného období je velmi složité. Nelze ji tedy stanovit jen na základě zhodnocení operačně taktické situace.

Z toho vyplývá, že bojovou činnost v operačním měřítku nelze slučovat s možnou délkou trvání bezjaderného období; rovněž není možné plánovat činnost vojsk v závislosti na našich předpokladech o použití jaderných zbraní nepřitelem. Proto je správné při organizaci činnosti operačních svazů vycházet především z úkolu — zničit protistojícího nepřítel v celé hloubce — s přihlédnutím k reálné možnosti použití jaderných zbraní v libovolné době. To odpovídá i požadavkům udržovat vojska v neustálé připravenosti k bojové činnosti po překvapivém použití jaderných zbraní.

Jsou-li oprávněné důvody, že délka bezjaderného období nepřesáhne 3–4 dny, i tehdy je účelné plánovat operaci na celou hloubku. Za tu dobu, při středním tempu útoku do 50 km, mohou vojska, vyjít do hloubky až 200 km. Přitom budou překonávat pásma jaderných minových zátarasů, ničit prvosledové armádní sbory v celé hloubce jejich bojové sestavy a bližší operační zálohy, tj. hlavní síly polní armády nepřítel.

Splnění těchto úkolů a ovládnutí důležitých prostorů v hloubce 200 (někdy i 300) km lze pokládat za obsah BÚ frontu nebo za obsah celé útočné operace prvosledové armády. Je to zdůvodněno i tím, že bojů o obranná postavení polní armády mohou se zúčastnit i zálohy skupiny armád, jejichž rozbití tvoří vždy důležitou část BÚ frontu v útočné operaci. V té době může být plněn i takový důležitý operační úkol jako je ničení operačně taktických prostředků jaderného napadení a hlavního leteckého uskupení nepřítel.

To vše předpokládá využít maximální množství sil a prostředků, které je k dispozici. Není vyloučeno ani zasazení 2. sledu frontu do sražení a použití operačních vzdušných výsadek.

Proto je opodstatněné a nutné rozpracovat zvláštní samostatný plán frontové a armádních útočných operací s použitím jen konvenčních zbraní.

Je však třeba zkoumat i objektivní možnost rozpracování jediného plánu ope-

race v podmínkách jaderné války s různými přílohami a doplňky, kterou doporučují někteří autoři.

Plán operace obsahuje podrobně rozpracované rozhodnutí velitele v hlavních rysech na mapě, písemně a v grafech. Je tedy možné přizpůsobit rozhodnutí a plán operace, rozpracovaný pro jadernou činnost, k podmínkám zahájení a vedení boje s použitím konvenčních zbraní? Je možné, aby rozhodnutí k ničení nepřítel s použitím jaderných zbraní zůstalo bez zásadních změn, má-li se tento úkol plnit jen konvenčními zbraněmi? Je konečně možné vystačit s jedním rozhodnutím a plánem v tak rozličných podmínkách zahájení a vedení bojové činnosti?

Ke správné odpovědi je nutné zkoumat rozdíly v těchto podmínkách. V jaderném i bezjaderném období frontové nebo armádní útočné operace budou souhlasit jen šířky pásem útoku a s určitými detaily i cíl útočné operace. Ostatní — úkoly svazů a svazků, způsoby ničení nepřítel, prostředky a způsoby soustředění hlavního úsilí, množství a cíle úderů, operační a bojová sestava vojsk — budou mít své specifické zvláštnosti.

Cílem bojové činnosti operačních svazů s použitím jaderných zbraní je dokončit zničení nepřítel a ovládnout jeho území. K jeho dosažení se stanoví operačním svazům úkoly, které se dělí na bližší a další. BÚ frontu (armády) bude zničit prostředky jaderného napadení a dokončit zničení hlavních sil skupiny armád (polní armády) nepřítel a ovládnout důležité prostory a objekty v hloubce 400–500 km (200–250 km). DÚ front plní v hloubce do 1000 km, armáda do 400–500 km. Na hloubku těchto úkolů se plánuje bojová činnost frontu i vševojskových armád.

Cílem bojové činnosti v bezjaderném období je zničit protistojící uskupení nepřítel a snížit jeho možnost použít jaderné zbraně. Jeho splnění mohou vojska dosáhnout rychlým překonáním pásem jaderných minových zátarasů a obranných postavení nepřítel. Vojska frontu v součinnosti s vojsky sousedních frontů a ostatními silami HV musí zničit hlavní síly skupiny armád nepřítel v jejich pásmu. Vševojsková armáda v součinnosti se sousedními armádami musí zničit hlavní síly polní armády. Motostřelecká (tanková) divize v součinnosti s ostatními divizemi armády musí zničit nepřítel v pásmu jejího útoku, tj. hlavní síly protistojící divize a část sborových záloh nepřítel.

V souladu s tím je nutné určovat úkoly vojskům. Požadujeme-li jen „způsobit ztráty“, „oslabit nepřítele“, nebo „vytvořit výhodné podmínky“ — nelze cíle útočné operace splnit.

Nelze také plánovat útok vojsk armády nebo i frontu jen na 1—2 dny. V takovém případě nelze posuzovat všechny faktory, které určují obsah a hloubku úkolů — reálné síly, počet, charakter činnosti, hloubku sestavy nepřátelského uskupení v pásmu frontu nebo armády, počet a bojové možnosti vlastních vojsk. A tyto faktory — rovněž i možná tempa útoku — budou určovat obsah, hloubku úkolů a dobu jejich splnění operačními svazy pozemních vojsk.

Analýza úkolů při vedení útočné operace s použitím jaderných zbraní a bez nich svědčí o zásadních rozdílech. V prvním případě vojska dokončují porážku nepřítele po úderech strategických jaderných sil, ve druhém případě samostatně ničí nepřítele konvenčními zbraněmi (tj. bez účasti strategických jaderných sil). Z toho vyplývá nutnost rozpracovat různé zámysly operace a určit různý obsah bojových úkolů vojsk.

Podstatně se liší i způsoby vedení útoku a ničení nepřátelských uskupení.

Bude-li válka zahájena překvapivým použitím jaderných zbraní strategickými silami obou stran, pak základem vedení útočné operace bude hromadné použití operačně taktických jaderných zbraní a rozhodné využívání jejich výsledků vševojskovými svazky k rychlému proniknutí do hloubky.

Bude-li válka zahájena bez použití jaderných zbraní, rozhodující silou na pozemním válčišti budou pozemní vojska a letectvo. Proto jiné obsahem a formou budou i způsoby vedení útočné operace a ničení nepřátelských uskupení. Je zřejmé, že tedy způsobit rozhodnou porážku protistojícímu nepříteli současně do celé hloubky jeho sestavy není možné. Protože není k dispozici potřebné množství prostředků s dalekým dosahem, charakteristickým způsobem bojové činnosti bude postupné ničení nepřátelských uskupení a objektů.

Vzhledem k tomu, že bude podstatně méně úderů v pásmech operačních svazů, nebude vždy možné útočit na nejkratších směrech do hloubky. V rámci operačního svazu je pravděpodobnější mohutný úder na jednom směru s postupným rozvinutím útoku do hloubky a do stran, nebo úder na dvou směrech, z nichž jeden je hlavní.

Údery je nutné uskutečnit v první řadě na nejslabší a nejzranitelnější místa bojové a operační sestavy nepřítele a potom vyjít do boků a týlu hlavního uskupení k jeho zničení po částečném útokem z různých směrů. Smělé pronikání do hloubky slabě obsazenými úseky a mezerami v sestavě nepřítele, obejítí a obchvat nepřátelských uskupení a jeho uzlů odporu s využitím vzdušných výsadek — to vše charakterizuje činnost vojsk v bezjaderném období. Není-li na daném směru možnost manévru a přenesení úderu na jiný směr, je možné použít průlomu ve formě čelních úderů.

K úspěšnému vedení boje s použitím konvenčních zbraní je nutný silný první sled, nasycený dělostřelectvem a podporovaný letectvem. K rozvinutí úspěchu do hloubky je třeba zabezpečit narůstání úsilí. K tomu je nutné mít především hluboce členěné sestavy vojsk; kromě toho je možné údery zesilovat i hromadným soustředováním letectva.

Analýza způsobů vedení útoku v jaderném a bezjaderném období názorně dokazuje podstatné rozdíly a potvrzuje nutnost rozpracování dvou samostatných variant rozhodnutí k operaci ve frontu i vševojskové armádě. Vzhledem k tomu je nutné mít i dva plány operace.

Někteří autoři mají názory, že dvě varianty plánu operace ztěžují přípravu vojsk a štábů, vnášejí pochybnosti a nejasnost do plánu. Ovšem pokus zobrazit v jednom rozhodnutí a plánu operace

- dva obsahově rozdílné zámysly ke zničení nepřátelského uskupení,
 - dva různé úkoly svazků a svazů,
 - dva způsoby jejich bojové činnosti
- může vnést do práce velitelů a štábů mnohem více nejasností.

Kromě toho je nutné si uvědomit: velitelé a štáby po splánování činnosti podřízených vojsk např. jen na 1—2 dny operace riskují, že se setkají s velkými potížemi ve velení, bude-li bezjaderné období delší. To se týká zejména materiálního, technického a jiných druhů zabezpečení, které lze v průběhu operace stěží zvládnout.

Naopak detailní splánování bojové činnosti na celou hloubku první operace pro obě varianty umožňuje velitelům a štábům předvídat nezbytná opatření, na nichž závisí úspěch vojsk.

Zvláštnosti plánování

Z analýzy zvláštností bezjaderného období vyplývá, že útočnou operaci s použitím konvenčních zbraní je nutné pláno-

vat na celou hloubku po úkolech — BÚ a DÚ. Přitom je účelné BÚ upřesnit ne po dnech jak je pravidlem, ale z hlediska postupných a dílčích úkolů. V podmínkách Západního válčiště mohou vojska v průběhu útočné operace postupně plnit např. tyto úkoly:

- srazit krycí vojska nepřítele a proniknout pásmem jaderných minových zátarasů,

- zničit nepřítele na předním obranném postavení a vytvořit podmínky k vedení vysoce manévrové útočné činnosti do hloubky,

- překonat velkou vodní překážku,

- rozvíjet útok k rychlému překonání mezilehlých obranných postavení nepřítele,

- zničit bližší operační zálohy nepřítele.

Splnění kteréhokoliv dílčího úkolu při plnění BÚ vyžaduje zvláštní bojovou (operační) sestavu, specifické způsoby bojové činnosti a přesně určený čas splnění, který může být delší či kratší, než jeden den.

Např.

- V pásmu krytu, při stálém nebezpečí odpálení jaderných minových zátarasů bude armáda bojovat zesílenými PO a předvoji za podpory letectva, použije taktické vzdušné výsadky a speciální průzkumné odřady k zneškodňování jaderných min. Hlavní síly divizí 1. sledu budou v té době v rozčleněných tvarech za PO a předvoji, připraveny podporovat jejich činnost a rozvíjet dosažený úspěch.

Průlom předního obranného postavení vyžaduje přeskupení vojsk prvního operačního sledu a soustředění dělostřelectva, tanků a jiných sil a prostředků na zvolených směrech — i na úkor jejich vyčlenění ze sestavy vojsk 2. sledu armády.

- K překonání pásma krytu a k proniknutí pásmem jaderných minových zátarasů

- v závislosti na hloubce — mohou vojska potřebovat do 2 dnů, k průlomu předního obranného postavení 1,5 dne atd.

Každý dílčí úkol představuje určitou etapu na cestě ke splnění BÚ a dosažení cíle operace. Upřesnění plánu operace po dílčích bojových úkolech napomůže i k organizovanému přechodu vojsk k jaderné činnosti.

Uznáme-li nutnost rozdílného plánování operace, je třeba najít i nejpříjemnější způsoby a formy plánování. Proto je nutné především stanovit

- v čem je vzájemná spojitost a závislost plánů operace s použitím jaderných zbraní a s použitím jen konvenčních zbraní,

- je-li třeba v rozhodnutí k operaci s použitím konvenčních zbraní určovat úkoly raketovým a leteckým svazkům k použití jaderných zbraní a rozpracovat způsob jejich činnosti pro případ přechodu k použití jaderných a chemických zbraní.

Tyto otázky mají velký teoretický i praktický význam.

V průběhu bojové činnosti v bezjaderném období štáby a vojska musí současně brát v úvahu i variantu plánu operace s použitím jaderných zbraní. Stálá připravenost vojsk k přechodu k jaderné činnosti vyžaduje jednu část vojsk použít k ničení nepřítele konvenčními zbraněmi a druhou mít v pohotovosti k použití v případě přechodu k jaderné činnosti.

K zabezpečení organizovaného přechodu k činnosti s použitím jaderných zbraní je nutné v průběhu celého bezjaderného období upřesňovat ty části plánu operace, které se týkají použití jaderných a chemických zbraní. Především je nutné určit objekty nepřítele, které budou zničeny v prvním jaderném úderu, pořadí jaderných úderů, zabezpečit požadovaný stupeň pohotovosti raketových a leteckých svazků a útvarů, předvídat úkoly vševojskových svazků při překvapivém použití jaderných zbraní nepřítelem.

Zvláštní pozornost bude vyžadovat plán prvního jaderného úderu a grafikon použití jaderných zbraní. Všechny změny musí být upravovány velmi pečlivě a

prakticky nepřetržitě. Vzhledem k tomu, že to komplikuje velení, doporučuje se, aby na základě zkušeností ve Frunzově VA zabývala se těmito problémy zvláštní skupina generálů a důstojníků polního velení. Skupina jaderného plánování pracuje pod přímým velením velitele a náčelníka štábu a v jejím čele je zástupce náčelníka štábu nebo operační správy (oddělení). Pracují v ní: důstojníci operační, zpravodajské správy (oddělení), štábu RVD, letecké armády, služby raketového technického zabezpečení a chemického oddělení. Podřizuje se jí i strojné početní stanice.

Skupina jaderného plánování je povinna

- na základě pokynů velitele neustále upřesňovat plán prvního jaderného úderu a grafikonu použití jaderných zbraní, dále pořadí ničení objektů nepřítele,
- předat vojskům všechna nařízení o upřesnění rozhodnutí velitele k první-

mu jadernému úderu a stupňů pohotovosti raketového vojska a letectva,

- plánovat přepravu a přísun jaderné munice,

— udržovat součinnost mezi jadernými silami a prostředky,

- vést přehledy o jaderné a chemické situaci, která může nastat po prvním jaderném úderu obou stran.

Skupina zabezpečí veliteli rychle realizovat jeho zámysly k použití jaderných zbraní a štábu umožní cílevědomě pracovat a velet v bezjaderném období.

•

Plán operace není jen odrazem rozhodnutí na mapách, kalkulace a zdůvodnění. Je to především návod konkrétní činnosti štábu a vojsk při přípravě, zahájení a vedení války. Plán první operace se zpracovává již v míru. To se týká i plánu operace pro případné vedení bojové činnosti s použitím jen konvenčních zbraní.